BÀI 23. CHÂU NAM CỰC

Sau bài học, học sinh :

– Nêu được phạm vi, giới hạn lãnh thổ và vị trí địa lí của châu Nam Cực.

– Trình bày và giải thích ở mức độ đơn giản đặc điểm tự nhiên của châu Nam Cực.

– Phân tích được biểu đồ nhiệt độ, lát cắt địa hình, lược đồ về đặc điểm tự nhiên châu Nam Cực.

– Có ý thức trách nhiệm đối với việc bảo vệ môi trường.

I. HƯỚNG DẪN CHUNG

Bài Châu Nam Cực được tổ chức thành chuỗi 5 hoạt động, với mục tiêu là tìm hiểu về vị trí địa lí, giới hạn, trình bày và giải thích ở mức độ đơn giản đặc điểm tự nhiên châu Nam Cực, vận dụng kiến thức được học để tìm hiểu thêm vấn đề toàn cầu "thủng tầng ô zôn".

II. HƯỚNG DẪN HOẠT ĐỘNG

HOẠT ĐỘNG HÌNH THÀNH KIẾN THỨC

1. Tìm hiểu về phạm vi, giới hạn lãnh thổ và vị trí địa lí

- *Mục tiêu*

Xác định trên lược đồ và nêu được phạm vi, giới hạn lãnh thổ và vị trí địa lí của châu Nam Cực.

- *Phương thức hoạt động*

+ HS đọc nội dung mục 1 sách HDH và xác định nhiệm vụ học tập, xác định thông tin, hình ảnh lược đồ hỗ trợ để hoàn thành nhiệm vụ học tập. HS thực hiện và báo cáo.

+ GV hướng dẫn thêm: Ở ý 1, HS cần thực hiện 2 nội dung: (1) Xác định giới hạn lãnh thổ; (2) Xác định vị trí địa lí. Để thực hiện 2 nội dung này HS dựa vào lược đồ hình 1 và 5. Ý 2. Nêu ảnh hưởng của vị trí địa lí đến khí hậu châu Nam Cực, đây là câu hỏi khó đòi hỏi HS tư duy tổng hợp, GV chỉ yêu cầu HS trả lời một cách khái quát.

- *Gợi ý sản phẩm của học sinh*

+ Giới hạn châu Nam Cực: diện tích 14,1 triệu km^2, gồm phần lục địa Nam Cực và các đảo ven lục địa.

+ Vị trí địa lí: nằm từ vòng cực Nam đến cực Nam, bao bọc xung quanh là các đại dương.

+ Vị trí địa lí ảnh hưởng sâu sắc đến khí hậu.

2. Nhận xét đặc điểm khí hậu

- *Mục tiêu*:

+ Trình bày và giải thích ở mức độ đơn giản đặc điểm khí hậu của châu Nam Cực.

+ Phân tích được biểu đồ nhiệt độ châu Nam Cực.

- *Phương thức hoạt động*

+ GV giao nhiệm vụ cho HS theo nội dung sách HDH: Dựa vào lược đồ và thông tin sách HDH, hãy cho biết: (1) Nhiệt độ trung bình năm ở châu Nam Cực, nhiệt độ tối thấp tuyệt đối. (2) Các loại gió hoạt động ở châu Nam Cực. Vì sao châu lục này là nơi có nhiều gió mạnh nhất trên thế giới ?

+ GV hướng dẫn HS dựa vào lược đồ: đọc thông tin xác định được nhiệt độ trung bình năm, đọc bảng chú giải lược đồ xác định được nhiệt độ tối thấp tuyệt đối và các loại gió ở châu Nam Cực. Vì sao châu lục này là nơi có nhiều gió mạnh nhất trên thế giới ? đây là câu hỏi khó, GV gợi ý cho HS dựa vào vị trí địa lí, độ cao địa hình,... để trả lời.

- *Gợi ý sản phẩm của học sinh*

+ Nhiệt độ trung bình năm ở châu Nam Cực, nhiệt độ tối thấp tuyệt đối (xem thông tin sách HDH và lược đồ).

+ Các loại gió hoạt động ở châu Nam Cực (xem thông tin lược đồ).

+ Châu lục này là nơi có nhiều gió mạnh nhất trên thế giới, vì nằm ở từ vòng cực Nam đến Nam Cực nơi có khí áp cao, gió đông cực từ trung tâm lục địa tỏa ra theo hướng ngược chiều kim đồng hồ; địa hình cao, có khiên băng khá bằng phẳng.

3. Khám phá địa hình, khoáng sản và sinh vật

- *Mục tiêu*:

+ Trình bày và giải thích ở mức độ đơn giản đặc điểm địa hình, khoảng sản, sinh vật của châu Nam Cực.

+ Phân tích được lát cắt địa hình, lược đồ về đặc điểm tự nhiên châu Nam Cực.

- *Phương thức hoạt động*

+ GV yêu cầu HS đọc nội dung mục 3 sách HDH và xác định yêu cầu cần thực hiện. Để thực hiện các yêu cầu đó dựa vào thông tin và kênh hình nào?

+ GV hướng dẫn thêm cho HS: Để trình bày được đặc điểm bề mặt địa hình cần phân tích địa hình thực tế của châu Nam Cực (màu nâu trên lát cắt địa hình, kết hợp với lược đồ); Địa hình lớp băng phủ châu Nam Cực phân tích lắt cắt địa hình khiên băng. Giải thích tại sao châu Nam Cực là hoang mạc lạnh mà vùng ven biển vẫn có chim và động vật sinh sống, đối với câu hỏi này HS dựa vào thông tin sách HDH để trả lời.

- *Gợi ý sản phẩm của học sinh*

+ Đặc điểm bề mặt địa hình: độ cao trung bình khá lớn, nhiều nơi có độ cao thực tế trên 2000m, bề mặt địa hình không bằng phẳng, có một số dãy núi cao (dãy Xuyên Nam Cực), một số khu vực trùng thấp.

+ Đặc điểm bề mặt lớp băng phủ: lớp băng phủ dày khoảng 2000m, khá bằng phẳng.

+ Kể tên các loại khoáng sản (xem lược đồ sách HDH).

+ Giải thích tại sao châu Nam Cực là hoang mạc lạnh mà vùng ven biển vẫn có chim và động vật sinh sống (xem thông tin sách HDH).

4. Tìm hiểu về hiện tượng suy giảm tầng ô zôn ở Nam Cực

- *Mục tiêu*: Nêu được hiện tượng suy giảm tầng ô zôn ở Nam Cực, nguyên nhân và vai trò của tầng ô zôn đối với đời sống và sản xuất.

- *Phương thức hoạt động*

Nội dung nhiệm vụ học tập này HS đọc thông tin sách HDH có thể trả lời được các câu hỏi; GV giao nhiệm vụ cho HS thực hiện và thảo luận.

- *Gợi ý sản phẩm của học sinh*

Sản phẩm HS: câu trả lời các câu hỏi, được tóm tắt theo nội dung sách HDH.

C. HOẠT ĐỘNG LUYỆN TẬP

1. Mục tiêu: - Giúp HS rèn luyện cách đọc biểu đồ khí hậu và lược đồ địa hình

2. Phương thức hoạt động

GV giao nhiệm vụ cho HS nhận xét chế độ nhiệt ở hai địa điểm trạm Vô-xtốc và trạm Lit-tơn A-mê-ri-ca, GV hướng dẫn HS nhận xét về nhiệt độ tháng cao nhất, thấp nhất, biên độ nhiệt độ và diễn biến nhiệt độ trong năm.

Nhận xét các khu vực đóng băng và không đóng băng ở châu Nam Cực. HS dựa vào lược đồ, đọc bảng chú giải để biết kí hiệu khu vực đóng băng và không đóng băng, trên cơ sở đó chỉ ra sự phân bố trên lược đồ.

GV tổ chức cho HS thảo luận khi có kết quả cá nhân.

3. Gợi ý sản phẩm của học sinh

HS thực hiện vào vở, sản phẩm là câu trả lời của HS.

C. HOẠT ĐỘNG VẬN DỤNG

1. Mục tiêu: Giúp HS liên hệ ảnh hưởng của băng tan ở nam cực, mực nước biển dâng đối với đời sống và sản xuất của dân cư vùng ven biển nước ta.

2. Phương thức hoạt động

GV gợi ý cho HS về nhà tìm các thông tin trên báo, trang website và các nguồn thông tin khác nói về vấn đề này.

3. Gợi ý sản phẩm của học sinh

Bài viết hoặc các sản phẩm sưu tầm khác của HS.

D. HOẠT ĐỘNG TÌM TÒI MỞ RỘNG

1. Mục tiêu: Giúp HS khám phá lịch sử nghiên cứu và thám hiểm châu Nam Cực.

2. Phương thức hoạt động

HS thực hiện ở nhà, trao đổi với người thân hay tra cứu thông tin.

3. Gợi ý sản phẩm của học sinh

Bài viết hoặc các sản phẩm sưu tầm khác của HS.